

Predrag Božin

Djavalja Varoš

"Najlepše su one legende ispričane u nekoj od obližnjih gostiona, od strane nekog od stanovnika okolnih sela."

Srbija ne manjka prirodnim lepotama. Kada se ta lepota još začini mitovima i legendama, avantura je zagantovana. Naravno, samo ako je neko zainteresovan za takvu avanturu.

U blizini sela Zebice i Đake, na nepunih trideset kilometara od Kuršumlije, nalazi se Đavolja varoš. „Varoš“ koja ima pored geološke i svoju mitsku vrednost. Legendu koja se prenosi sa kolena na koleno.

Najlepše su one legende ispričane u nekoj od obližnjih gostiona, od strane nekog od stanovnika okolnih sela. Treba imati samo želju i uvo za slušanje i sagovornik se brzo nađe. U hladovini bukove šume u Etno krčmi „Dva ambara“ a uz po jednu domaću ne kafu već prepečenicu, deda Miloš nas uvodi u „istinitu priču“ koju je čuo od svoga dede, a on od svog, a ovaj opet, od svog dede. Posle nekoliko „a on od svoga dede“ izgubi se orijentacija kako u prostoru, tako i vremenu i to toliko da se mašta probudi i slike dolaze same po sebi.

Kaže, njegovi preci su bili upleteni u ovu priču, pa je siguran da se to tako zbilo.

„Radan je čudna planina“, počinje svoju priču starina. „Beše to u vreme kada su vile živele na ovim prostorima. Živeo je tu vazda vredan i pobožan narod.

A sloga?

Takve harmonije među ljudima Bog nije video. Radilo se zajedno, pomagalo se međusobno. Od mladog pa do starog. Njihova sloga i vera se pročuše nadaleko. Beše to lepo sve do jedne sudnje noći.

Mrak se spustio tada brže nego inače, ne vreme takvo nadošlo da je munja munju sustizala, a grmljavina odrone izazivala. A narod složan, kao nigde, sedeli su zajedno i čekali da zlo vreme prođe.

Međutim, beše to tek početak. Te se noći sam crni đavo spustio sa nebesa toliko ogorčen u njihovu složnost i veru, da je želeo da ih kazni, te im začara izvor sa vodom.

To đavolje prokletstvo beše takvo da svako ko popije gutljaj vode sa izvora neće biti pri zdravom razumu. A pošto su tako složni, slaviće nešto što zdravom čoveku na pamet ne bi palo. Za tren oka beše sve gotovo. I nevreme i đavo su nestali, kao da ničega nije bilo.

Svanu dan kao svaki drugi, ali narod nije bio isti. Kako je ko popio vodu sa izvora, pohita da se sprema za nešto što je đavo isplanirao. Spremala se svadba, veća nego ikada. Preko 200 svatova, a mlada i mladoženja bili brat i sestra. Beše to đavolja kazna sa izvora. Ili rabota, kako bi moj Goran rekao. Razumite kako želite.

Sa Radan planine sve to posmatra vila, ista ona koja se do juče divila tom narodu, a nemoćna protiv sile đavola obrati se Bogu za pomoć. Tačno u podne bljesak jači od sunčeve svetlosti pogodi podnožje planine. Za tren oka nestade šuma, a po obroncima, eno, stoje i dan danas, okamenjeni svatovi. Bog ih je sprečio da se uzmu. Jer Bog kažnjava sve grešnike.

Eto pogledaj te kamene stubove. Ima svakakvih. I velikih i malih, i starih i mladih. Pa reci, zar to nije svadba bila?“ Deda Miloš ispijajući još jednu domaću potvrđuje svoju istinitu priču ljubazno se opraštajući od nas.

„Za kraj, moram vam reći, ne uzimajte kamen sa sobom, dešavalo se da su se i zbog toga skamenjivali. Ponesite samo onaj iz Crkve, za sreću.“

Sada, postoje i druge legende,

koje je opet neko čuo od svoga dede, a ovaj od svoga i tako do nekog vremena kada je na planini živela veštica koja je ispunjavala želje za jednu uslugu kada njoj zatreba.

Svi oni koji su dali obećanje, a pokušali da je prevare ili pobegnu, završili su ispod stubova skamenjeni. „Ako se dobro osmotri, videće se i te oči jadnika“ koje nas i dan danas posmatraju, čekaju da se veštica vrati i da im da drugu priliku.

Legenda kaže da jednom, u najkraćoj noći ikada, dok zvezde padalice budu punile potok, a mesec obasja nebo, crveno će sunce otopiti kamene stubove. Biće to znak da se veštica vratila da joj se ispune zadata obećanja.

Ono što se prenosi sa kolena na koleno, iako interesantno, nauka ne može da potvrdi. A nauka, opet ima svoje tvrdnje o nastanku ovog fenomena.

Lokalitet „Đavolja varoš“ nalazi se u opštini Kuršumlija. Čovek je nesvesno, sečom šuma podpomogao stvaranju ovog fenomena. Erozivni proces traje vekovima. Pod udarom kiše dolazi do ispiranja rastresite podloge oko kamenja, a ono i podloga između ostaju. I tako niču stubovi. Pošto je reč o strmini, voda koja otiče niz nju je brža od kiše koja ispira materijal i, uz ostale prirodne pojave, dolazi do njihovog „nicanja“. Stubovi „žive“ jer svakom vremenskom promenom dolazi do promena na njima.

Neke kule, kako ih ovde nazivaju, nestaju vremenom dok nove niču. Trenutno ih je preko 200, sa kamenim kapama na vrhu, a visina dostiže i do 15 metara. Postoje ovi prirodni fenomeni u više država na svetu, ali ovi naši su jedinstveni. Oni su najbrojniji i najveći.

Uroš Prvi Nemanjić dovodi Sase, čuvene germanske rudare da eksploatišu gvožđe, bakar i aluminijum iz ovih krajeva. Takođe su pronalazili zlato i srebro ali u manjim količinama.

Od četiri rudarska okna, ispitano je jedno u dužini od osam stotina metara. U preostala tri se, po legendi i danas, duboko u noći mogu čuti vredni rudari koji i dalje traže rudu. Da li su to i dalje Sasi ostaje tajna, barem dok se ne ispitaju i ostala okna.

Interesantna su i dva vrela. Naravno, sa još interesantnijim imenima: „Crveno vrelo“ i „Đavolja jaruga“ sa „Đavoljom vodom“. Da li je to izvor koji je đavo začarao nije dokazano. Sigurno je da su i oni atraktivni zbog svoje boje, mineralizacije i pH vrednosti.

Takođe, tu je i crkva brvnara Sv. Petke sa svojim čudotvornim moćima. Podignuta je na temeljima jedne starije iz 13. veka.

Naravno, i za njen nastanak postoji legenda. Jedan je čovek, teško bolestan, šetajući ovim krajem ugledao lik Svete Petke. Verujući u čuda, ostao je na ovom mestu sedam dana. Osmog se dana probudio sasvim zdrav. U znak zahvalnosti, na istom tom mestu je podigao crkvu brvnaru i posveti je svetiteljki.

Zbog ovog događaja se danas u njoj mogu kupiti kamenčići sreće, čuvani u crkvi sedam dana.

Takođe postoje verovanja u čudotvorna dejstva Svete Petke. Unutar crkve mogu se uzeti komadi bele tkanine kojima se dodirne bolno mesto i poželi želja za ozdravljenjem. Zatim se tkanina veže za jedno od tri stabla. Tkanine ostaju na njima sedam dana a potom se zakopavaju, a tim činom nestaju i sve tegobe.

Kao celina, lokalitet je pod prvom kategorijom zaštite države.

Svaki posetilac ima dve mogućnosti. Da otrči do vidikovca, napravi selfi za društvene mreže i brže bolje nestane odavde, ili da polako krene da razgleda, opijen legendama.

Možda će se, uz huk vetra, čuti i pesma svatova ili čak prepoznati oči skamenjenih meštana. Ko zna? Za one najhrabrije, tu je i nestvarna noćna poseta.

Kako god, ali ne zaboravite reči deda Miloša i ne nosite kamenje sa sobom.

"Dešavalo se da su se i zbog toga ljudi skamenjivali."

O AUTORU TEKSTA

Zovem se Predrag, rođen i odrastao u ravnici, u vojvođanskom selu na obali dve reke. Otac dve ćerke, koji uživa u braku.

Fotografije, putovanja i priroda su stvari koje me pokreću. Volim putovanja i avanture, a trudim se da podelim sa svima moje doživljaje, iskustva, zapažanja...

Moje radove možete pratiti i na:

WWW.IZMOGUGLA-PBOZIN.COM

WWW.FACEBOOK.COM/IZMOGUGLAPBOZIN

WWW.INSTAGRAM.COM/IZ_MOG_UGLA_P.BOZIN/

IZMOGUGLAPBOZIN@GMAIL.COM

